

Gminny Program Profilaktyki I Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Marciszów na rok 2008

Wprowadzenie:

Charakterystyka gminnych scen: narkotykowej i alkoholowej:

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą społeczną, której konsekwencje dotyczą nie tylko osób uzależnionych, ale także członków ich rodzin.

Uzależnienie, to zaburzenie stanu zdrowia , to stan psychiczny , albo psychiczno-fizyczny w zależności od psychoaktywnego środka chemicznego.

Przy uzależnieniu następuje utrata kontaktu człowieka z własnym organizmem. Powoduje to brak informacji o istniejącym zagrożeniu lub o początkach dysfunkcji.

Do podstawowych uzależnień należą:

- alkoholizm,
- narkomania,
- nikotynizm.
-

Rośnie krzywa zjawisk patologicznych wśród polskiego społeczeństwa. Zjawiska i zachowania niepożądane stają się kłopotem współczesnego świata ludzi dorosłych i co przerażające także dzieci i młodzieży.

Już ponad 10 lat temu ustawodawca powierzył gminom zadania do realizacji w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz wskazał samorządom warunki do kreowania lokalnej polityki wobec alkoholizmu. Z jednej strony powierzono gminom konkretne zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych , które winny być realizowane jako zadania własne. Po drugie określono źródła finansowania tych przedsięwzięć , całkowicie niezależnych od budżetu państwa. Po trzecie , przekazano w ręce samorządów pełne możliwości w zakresie budowania i kontroli funkcjonowania rynku alkoholowego.

Wszelkie działania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi mają nie tylko umocowania ustawowe, ale przede wszystkim stanowią świadome działania samorządu na rzecz dobra społeczności lokalnej.

Nowy polski model przeciwdziałania narkomanii zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które z mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do pobierania opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Gmina z racji dysponowania największą wiedzą o problemach swoich społeczności , a także dostępnych zasobach podejmuje środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności.

Dokumentem – który oprócz ustawy – stanowi prawną podstawę podejmowanych działań jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.

W szczególności zadania te obejmują:

Problemy narkotykowe:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;

- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Problemy alkoholowe:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
2. udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych ,
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego .

Kluczowym aktem prawnym, na podstawie, którego prowadzona jest realizacja wskazanych działań są:

1. **Gminny program przeciwdziałania narkomanii** (art. 10 ust. 2 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii), w którym: Wójt Gminy w celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, opracowuje projekt Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, zwanego dalej "Gminnym Programem", uwzględniając zadania określone w art. 2 ust. 1 pkt 1-3 oraz kierunki działań wynikające z Krajowego Programu. Gminny Program stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.
Gminny Program uchwała Rada Gminy.
Gminny Program jest realizowany przez Urząd Gminy Marciszów.
2. **Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych** (art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi). *Zadania ujęte w gminnym programie są inicjowane przez gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 3), powołaną przez wójta, natomiast realizatorem programu, zgodnie postanowieniami wynikającymi z zapisu w art. 4¹ ust 2 jest Urząd Gminy Marciszów).*

Diagnoza problemów narkotykowych występujących w gminie:

1. Charakterystyka problemów (Stan problemów):
  - a) szkody zdrowotne występujące w grupie osób pijących alkohol i używających narkotyki w postaci:
    - * samozniszczenia osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków
    - * uszkodzenia zdrowia u osób u osób nadużywających alkoholu i narkotyków
    - * nadumieralności w młodszych frakcjach wiekowych

oraz

- * zaburzenia rozwoju psychofizycznego i kariery edukacyjnej młodzieży nadużywającej narkotyków
- b) szkody występujące w rodzinach osób nadużywających alkoholu i narkotyków, rzutuujących przede wszystkim na dysfunkcję rodziny
- c) uszkodzenie środowiska pracy
  - * absencja i wypadki
  - * obniżenie wydajności pracy
- d) naruszanie prawa i porządku
  - * przemoc w rodzinie
  - * nielegalny obrót narkotykami
  - * prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwym

2. Osoby i instytucje przygotowane do rozwiązywania problemów i narkotykowych i **alkoholowych** (Stan zasobów):

- a) Punkt konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin- pomost, który łączy mieszkańców gminy, na której nie ma profesjonalnej oferty terapeutycznej, z zakładami leczenia odwykowego
- b) w realizacji programu możemy dysponować grupą nauczycieli (4 osoby) posiadających przygotowanie merytoryczne w zakresie resocjalizacji i poradnictwa rodzinnego, pedagogika opiekuńcza z resocjalizacją zatrudnionych w Zespole Szkół
- c) pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- d) funkcjonariusze Komisariatu Policji,
- e) pracownicy Urzędu Gminy posiadający odpowiednie przeszkolenia
- f) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

3. Mapa problemów narkotykowych i **alkoholowych**:

- a) Zespół Szkół w Marciszowie – miejsce , w którym mogą ujawnić się problemy związane z narkomanią
- b) dyskoteka w Marciszowie- z uwagi na różnorodność środowisk uczestniczących w imprezie istnieje duże prawdopodobieństwo rozpowszechniania używania narkotyków
- c) sołectwa, w których występuje najwyższy wskaźnik bezrobocia

„Rozlokowanie” problemów narkotykowych i alkoholowych przedstawiono na mapie geodezyjnej gminy stanowiącej załącznik do programu.

4. Najważniejsze problemy do rozwiązania w 2008 roku:

- a) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w programach pozalekcyjnych,
- b) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie
- c) wspieranie szkół podstawowych i gimnazjalnych w rozwijaniu działań profilaktycznych, w szczególności obejmujących diagnozę problemu używania narkotyków na terenie szkoły,
- d) wspieranie programów profilaktycznych w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży, stanowiących alternatywę wobec używania narkotyków i alkoholu
- e) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

5. Przewidywana wysokość środków finansowych na realizację gminnego programu przeciwdziałania narkomanii i **profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych**) w 2008 roku – 50.000 złotych

Cele programu:

1. poprawa dostępności do leczenia odwykowego mieszkańcom gminy,
2. wspieranie psychospołeczne i prawne osób poddawanych przemocy w rodzinie,
3. prowadzenie działań profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki szkolnej i rodzinnej,
4. współdziałanie merytoryczne i wspieranie finansowe instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zadania gminne z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.
5. zmniejszenie ilości przypadków naruszeń prawa ustanowionego w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii,
6. wspieranie reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Kategorie zadaniowe prowadzące do osiągnięcia wskazanych wyżej celów:

1. **Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;**

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu);

realizacja poprzez:

- a) Prowadzenie punktu konsultacyjno – motywującego do podjęcia leczenia odwykowego.
Ocena skuteczności zadania: Analiza ilości zgłoszeń do punktu i ilość mieszkańców gminy podejmujących leczenie odwykowe.
- b) Wspieranie organizacyjne i finansowe (pozostających poza finansowaniem Narodowego Funduszu Zdrowia) dodatkowych programów diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych, uzgodnionych ze specjalistycznym leczeniem odwykowym i gminnymi zakładami opieki zdrowotnej.
Ocena skuteczności zadania: Analiza okresów utrzymywania abstynencji od substancji psychoaktywnych *i alkoholu* przez osoby uczestniczące w programie.

2. **Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej**

Udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

realizacja poprzez:

- a) Kontynuacja i uruchomienie nowych programów w świetlicach środowiskowych dla dzieci podlegających przemocy w rodzinie
Ocena skuteczności zadania: Ilość nowych programów, oraz badanie skuteczności tych programów poprzez analizowanie funkcjonowania społecznego uczestników.
- b) Kontynuacja działania i poszerzenie oferty punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy w rodzinie.
Ocena skuteczności zadania: Analiza ilości osób zgłaszających się do punktu. badanie zakresu oferty pomocowej świadczonej przez punkt.
Usprawnienie prac związanych z postępowaniem wobec mieszkańców gminy nadużywających alkoholu
Ocena skuteczności zadania: analiza czasokresu trwania postępowania w gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Analiza ilości wniosków do sądu, zakończonych ustanowieniem obowiązku leczenia.

- c) *Współpraca z biegłymi opiniującymi w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.*
Ocena skuteczności zadania: *Analiza okresów czasowych od skierowania do biegłego, do czasu wydania opinii. Analiza wniosków biegłego z wydanymi orzeczeniami sądów)*

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych,

realizacja poprzez:

- a) realizację na terenie szkół programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, odpowiadających standardom wyznaczonym przez technologie profilaktyczne
Ocena skuteczności zadania: Ocena efektów programu – odroczone w czasie – wykonana po trzech miesiącach po zakończeniu programu.
- b) podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym, przeznaczonych dla rodziców dzieci uczestniczących w programach.
Ocena skuteczności zadania: Analiza zainteresowania adresatów programów przedstawianymi ofertami.
- c) organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych dla młodzieży.
Ocena skuteczności zadania: Ocena zainteresowania młodzieży imprezami, w trakcie których odstępuje się od skojarzeń związanych z narkotykami *i promowaniem napojów alkoholowych.*
- d) wdrażanie pozalekcyjnych zajęć sportowych do programów profilaktyki środowiskowej.
Ocena skuteczności zadania: Ocena wpływu dodatkowych zajęć sportowych na atrakcyjność środowiskowych programów profilaktycznych.
- e) poszerzenie zakresu oferty programów opiekuńczo – wychowawczych o dożywianie uczestników programów.
Ocena skuteczności zadania: Wpływ poszerzenia oferty na liczbę uczestników zgłaszających się do programu.

4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

realizacja poprzez

- a) dofinansowanie instytucji i jednostek samorządowych gminy realizujących poszczególne elementy programu:
Ocena skuteczności zadania: Monitorowanie i kontrola zleconych do realizacji zadań.

- b) współfinansowanie i finansowanie organizacji pozarządowych, realizujących gminny program profilaktyki przeciwdziałania narkomanii *i rozwiązywania problemów alkoholowych*), w oparciu o przepisy art. 118 ustawy o finansach publicznych.

Ocena skuteczności zadania: Monitorowanie i kontrola zleconych do realizacji zadań.

5. *Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego:*

realizacja poprzez:

- a) *monitorowanie przestrzegania przepisów określonych w art. 13¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.*

Ocena efektów programu: *Analiza materiałów sprawozdawczych z realizacji programu z wnioskami.*

- b) *monitorowanie przestrzegania przepisów określonych w art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.*

Ocena efektów programu: *Analiza materiałów sprawozdawczych z realizacji programu z wnioskami.*

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustala się wynagrodzenie za udział w posiedzeniach komisji w wysokości 45,00 zł brutto za każde posiedzenie.
2. Wynagrodzenie przysługuje członkom komisji będących pracownikami Urzędu Gminy, jeżeli posiedzenie odbywa się poza godzinami pracy.
3. Wynagrodzenie za udział w posiedzeniu komisji będzie wypłacane na wskazane konto, do 10 dnia każdego miesiąca za miesiąc poprzedni, na podstawie przedłożonych list obecności stwierdzających udział w posiedzeniu.

Zasady finansowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii i Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Źródłem finansowania zadań Programu są środki finansowe z budżetu gminy pochodzące z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. O finansowanie zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych mogą ubiegać się placówki oświatowe, instytucje, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne, które posiadają uprawnienia do realizacji tego typu zadań.
3. Warunkiem otrzymania dofinansowania przez placówki oświatowe jest złożenie do gminy wniosku wraz z projektem profilaktycznym, którego wniosek dotyczy.
4. Dofinansowanie następuje na podstawie umowy zawartej między gminą, a przedstawicielem placówki oświatowej.
5. Instytucje i organizacje pozarządowe posiadające status organizacji pożytku publicznego mogą ubiegać się o udzielenie dotacji na realizację zadań poprzez złożenie oferty przygotowanej według wzoru ustalonego rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 października 2003 roku w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (DZ.U. Nr 193, poz. 1891) zgodnie z zasadami określonymi w dziale II, rozdział 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (DZ.U. Nr 96, poz. 873 ze zmianami).
6. Zlecenie zadania publicznego organizacjom pozarządowym może przybierać formę powierzenia (udzielenia dotacji na finansowanie zadania) lub wspierania (udzielania dotacji na dofinansowanie zadania). Zarówno powierzenie, jak i wspieranie realizacji zadania publicznego odbywa się w formie otwartego konkursu ofert.
7. Dofinansowanie szkoleń osób nie będących pracownikami Urzędu Gminy odbywa się poprzez przekazanie środków bezpośrednio do jednostki szkolącej.

8. Podstawą decyzji o finansowaniu szkolenia jest informacja o merytorycznej zawartości programu szkolenia pozwalająca na ocenę jego użyteczności.
9. Prowadzenie zajęć profilaktycznych przez nauczycieli odbywa się na podstawie umowy- zlecenia zawartej pomiędzy gminą, a osobą realizującą program, w oparciu o złożony przez placówkę oświatową wniosek, którego integralną częścią jest przedmiotowy wniosek.
10. Warunkiem otrzymania wynagrodzenia jest wykonanie powierzonego zadania, przedłożenia kompletu dokumentów określonego w umowie oraz przedstawienie rachunku potwierdzonego wykonanie zadania przez dyrektora placówki.

Postanowienia końcowe

Bardzo ważnym elementem Programu jest przekazanie społeczności lokalnej jasnej wiedzy na temat:
* czym są narkotyki i alkohol, jaka jest natura ich działań oraz jakie ryzyko płynię z ich obecności w życiu społecznym.

Alkohol i narkotyki ingerują i wywierają wpływ niemal na wszystkie aspekty życia społecznego i nie można przechodzić obok nich obojętnie.

Profilaktyka na szczeblu lokalnym nie jest zadaniem łatwym. Musimy być świadomi, iż działania podjęte dzisiaj przyniosą efekty dopiero w latach następnych.

Sprawne i sumienne realizowanie programu pozwoli na zmniejszenie negatywnego wpływu środków psychoaktywnych w gminie Marciszów.

W związku z tym, że problem ten w gminie jest problemem o dość dużym zakresie spodziewane efekty będą zadowalające, kiedy zdoła się uzyskać:

- 1) wzrost świadomości społeczeństwa o szkodliwych skutkach spożywania napojów alkoholowych w nadmiernych ilościach,
- 2) wzrost wrażliwości dorosłych na kupowanie i spożywanie napojów alkoholowych przez nieletnich,
- 3) wzrost liczby osób poddających się terapii,
- 4) większa skuteczność służb porządkowych,
- 5) wzrost kultury picia
- 6) wzrost zaangażowania społeczności gminnej w działaniach dotyczących profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom.